

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :
 Na celý rok ... 4 koruny — hal.
 Na pol roka ... 2 " — "
 Na štvrt roka ... 1 " — "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.
 Majiteľ a vydavateľ:
JÁN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo:
 Budapešť, IV. kor., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 Sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
 ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify.
 Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Lukács a Justh čili odhalené staré hriechy.

Kto noviny číta, vie, že Lukács je finančný minister Uhorska a zafatý starý liberál. Kto je

cialdemokratov, voľnomyselníkov a židov, keď rozdrobili koalíciu, za túto prácu hojnej odplaty ale dostal len Lukács, bo sa stal finančným ministrom, ktorý úrad spojený s pekným platom není k opovrzeniu v terajších časoch.

Spoločnosť liliputánov.

zbehlý v politických pohyboch krajiny, vie zároveň každý, že Justh, dľa jeho zásad tiež označený liberál, dľa jeho remesla je vodcom neodvisliakov a ten, ktorý s Lukácsom vládu z koalície ku pádu priviedol a starých liberálov z ich zplesnelých hrobov k novému životu zkriesil.

Lukács a Justh alebo Justh a Lukács vyplnili dychtivé túžby slobodných murárov, so-

Lukácsovi vyplatilo sa teda poraziť koalíciu. Nie tak ale Justhovi. Tento vyhrážal sa síce, že kresťanskú ľudovú stranu rozdrúzgna na pazderie, pri tom ale liberáli Justhovú stranu neodvisliakov natoľko rozdrúzgali, že mu sotva na ukážku mandátov ostalo do krajinského snemu.

Keď sa Lukács a Justh spriahli ku zničeniu

koalície, vedelo sa vôbec, že prevádzajú remeslo nečestné a dopúšťajú sa politických hriechov, ktoré prv neskorej nevyhnú pomste. V snemovom zasadnutí 4. februára k odhaleniu jeho politických hriechov, finančného ministra Lukácsa otvorene vyzval vyslasec kresťanskej ľudovej strany

Karol Huszár.

Finančný minister Lukács chystal sa povedať reč v krajinskom sneme v záujme spoločnej banky, Túto príležitosť použil vyslanec kresťanskej ľudovej strany Karol Huszár k predneseniu nasledujúcej reči :

Otázka banky bolo to jablko, ktoré vtedy zo snemu vyhnatá, včul ale už ako väčšina medzi nami jestvujúca liberálna strana hodila medzi politické stránky koalície, Toto bol ten figliarsky prostriedok, ktorým pošfastilo sa rozdrobiť koalíciu.

Béla Molnár : My sme vrhli na dejisko otázku banky ?

Karol Huszár (šárvársky) : Veľmi dobre viem že pán vyslanec nevrhol na dejisko otázku banky, keby ale vtedy neboli prišli s otázkou banky, koalícia zaiste ešte podnes bola by jestvovala, že ale otázka banky vrhnutá bola na dejisko, za to vy veľkou povďačnosťou zaviazaní ste tým, ktorí túto otázku postavili na denný poriadok. (Smiech z ľavej.)

Ja som o tom upovedomený, že Ladislav Lukács, ktorý včul prosí o predĺženie privilegia spoločnej banky, bez prevzatia platenia v hotovosti, ako homo regius s Justhovou stranou pojednával na základe samostatnej banky. Celá verejná mienka vie o tom, že touto zásadou o samostatnej banke porušili Jednotu národnej opozície. Ja to doprosta za mravnú nemožnosť považujem, že by Julius Justh, Teodor Batthyány alebo Ludvik Holló alebo ktokoľvek z ich tábora, len na okamženie pokračovali boli v pojednávaniach cieľom prevzatia vlády, keby finančný pán minister Lukács nebol ich zabezpečil o tom, že základom tohoto pojednávania je samostatna banka. Za mravnú nemožnosť považujem aj to, že by ktokoľvek iný, bez vedomia Justha bol mohol viesť podobné vyjednávania.

Keby to nebola pravda, že finančný pán minister Lukács jedine sľubom o samostatnej

banke viedol Justha až do viedeňského burgu, vtedy krach krajinského politického života v minulom roku zapríčinila taká krátkozraká politika, ktorá na veky haňbou ostane pre parlamentárny život uhorský. (Tak je z ľavej.)

Z týchto mravných príčin odpoveď žiadame od všetkých, ktorí účasť brali v tých pojednávaniach. (Schvalovanie z ľavej.) Keby ale finančný pán minister Lukács, za dobre uznal o tejto veci mlčať, ako aj pán vyslanec Justh nepovažovalo za cieľuprimerané, aby poľahky tejto záležitosti prítomne sa vyslovil, už popredku musím označiť to stanovisko, že keby aj obe stránky mlčali o tejto veci, mlčanie ich za odpoveď považovať a vedieť bude, čo o nich myslel celá krajina. (Veľký hluk.)

Prosím a žiadam preto osvedčenia o ich pojednávaniach tak od Justhovej strany ako zo stránky Ladislava Lukácsa. (Hlučné schvalovanie z ľavej.)

Ako zakončil reč Karol Huszár, finančný minister Lukács pozdvihol sa k slovu a v reči jeho predniesol, že on o tom pojednával :

«aby konečne rozhodnutie v otázke banky odročené bolo a otázka táto aby usporiadaná bola, cez niekoľko rokov trvajúcim provizóriom, tento čas ale, aby obrátený bol k prevedeniu volebného zákona v rozsiahlych rozmeroch a na základe tohoto zákona zvolaný snem, poverený má byť s konečným rozhodnutím v otázke banky.»

Na toto osvedčenie Lukácsa krajinský vyslanec a vodca neodvisliakov Julius Justh prečítal memorandum, ktoré ako výsledok pojednávania medzi Lukácsom a Justhovými neodvislákmi, Lukács ako homo regius v decembri roku 1909. odovzdal jeho veličenstvu kráľovi vo viedeňskom burgu. V tomto memorandume stojí doslovne :

«vláda, ktorá má byť vymenovaná, porobí predbežné prípravy poľahky samostatnej banky 1. januára 1911. postaviť sa majúcej, aby nový snem o tom slobodne rozhodnúť mohol.»

Z tohoto vidno, že osvedčenie Lukácsa nerosovnáva sa s Justhovým memorandumom, ktoré on ako homo regius odovzdal jeho veličenstvu kráľovi.

Je to jedon zo starých liberálnych hriechov ktorý treba bolo odhaliť v záujme ľudu a krajiny.

Rady poskytujúca trieda pre poľné hospodárstvo.

(Pokračovanie.)

III. Kruh zpeňazenia.

V prvom rade snážiť sa budeme pri dorábani plodín užitočnými radami, takého smeru dať hospodárskemu obecenstvu, aby toto obznámiac sa s požiadavkami obchodu, týmto zodpovedne dorábať mohlo cennejšie plodiny, ktoré s väčším ošohom a ľahšie odpredať môže. Práve preto odporúčať budeme šlachetnejšie semená na siatie a ustavične napomínať budeme hospodárov, aby v jednom *chotáre* dľa možnosti vždy len *jedného druhu* plodiny dorábali. Dorábanie plodín snážíme sa tiež učiniť rozmanitejším, aby naši gazdovia neboli vždy odkázaní jedine na ošoh zo pšenice a z kukurice. Podporujeme zvlášte dorábanie na rolach zelenin k privarokom a ochotne poslúžime radou ku ich zpeňazeniu.

V jednom poučíme hospodárske obecenstvo o rozličných spôsoboch, ako treba plodiny odklaoať, udržiavať, v dome spracovať, aby dorábateľ svoje plodiny nie vtedy doviezol na tržisťe, keď sa tam nachodia vo veľkej hojnosti a preto nemajú skoro žiadnej ceny. Známe je vôbec, že v mesiaci septembri odložené vajcia s malou opaterou dobre sa dajú udržať a okolo vianoc majú i trojnásobnú cenu. To tiež nemá smyslu, že včul kapustu len v surovom stave dovážame na tržisťe, kdežto keď ju do sudov ugniavime, keď zškysla, ešte raz toľko môžeme za ňu dostať. Jablka v ochladujúcich komorách, ktoré sa veľmi lacno dajú pripraviť, s malou opaterou cez dlhý čas dajú sa udržať a zbytočné je rovno zo stromov odvážať ich na tržisťe. Preto aj gazdiny a dievky na vydaj poučovať budeme o veľkej hodnote prác okolo domácnosti, aby už v lete mysliac na zaopatrenie rodiny cez zimu, múdrym odložením, pre stôl na zimu zachovaly zeleniny a ovocie, ktoré v lete lacno zadovážiť možno. Priemysel sušenia ovocia veľmi je zanedbaný u nás, ačpráve zvlášte deti trasú sa za ovocím, ktoré je veľmi zdravou potravou a ktorého len v lete môže sa im dostať. Veľmi ľahko bolo by tiež v domácnostach, kde múka a vajcia sú napohotove v lete robiť tarhoňu alebo suché cesto do polievky, v zime ale prihotoviť sušené mäso na

predaj a za dobrý groš odpredávať ho v poštových bálíkoch.

Gazdov vôbec poučiť obceme tak o mravných, jako i o hmotných podmienkach výnosnejšieho zpeňazovania plodín. Medzi mravnými na prvom mieste by bola *spolahlivosť*. Keď dánsky roľník na jedno vajco napíše to, kedy ho vyňal z hniezda, slovám jeho úplne verí kupec a prirodzene lepšie mu zaň zaplatí. Práve preto potrebné je náš ľud poučiť o vážnosti vyberania, obratného pakovania plodín, čo cenu zväčšuje, spolu ale i k tomu treba náš ľud priučať, aby si v obchode úplnej hodnovernosti nadobudol. To by bolo dokonale polozenie, keby každý dorábateľ spolu i spoľahlivým odpredávateľom bol svojich plodín. Ďalej tiež zvláštnou úlohou je, k tomu priviesť obyvateľov dedín, aby sa usilovali svoje plodiny *aspoň za polvýrobky* spracovať a tak v obchode ich cennejšími urobiť. Ponevác dľa zkusenosti na poli verejného hospodárstva vždy pravdou ostane, že všetky plodiny vtedy sú najcennejšie, keď najmenšie miesto zaujmú. Takto slivky najviac sú hodné jako slivovica, pšenica jako tarhoňa a cesto do polievky; ovocie keď je sušené. Obzvlášť na poli veľmi obľúbeného dorábania vína zle stojíme so speňazením, ponevác nevieme vína jednakej jakosti vzhľadom barvy a chuti zodpovedne dorábať. Nesprávne oberáme hrozno, chybne necháme ho kysnúť, pri opatrovaní na vývin lubovonných látiek nepozorujeme a pre toto pozbavíme sa značného ošohu. Preto zaujímať sa budeme za družstva oberačky spoločne vybavujúce a pivnice tiež spoločne opatrujúce, preto aj na tom budeme pracovať, aby sa také utvorily a k tomu potrebné vedomosti slovom a písmom budeme rozširovať. Obzvlášte múdre upotrebenie upotrebenie *odpadkami* nazvaných a dnes bezcenných vecí budeme hlásať. Ponevác ku príkladu žiadneho smyslu to nemá, aby človek v nesmiernej letnej horúčosti požíval škodlivý drevený ocot, keď by si z odpadnutého ovocia alebo zo spodku vína sám mohol prihotoviť veľmi príjemnú domácu lahôdku, ktorú aj dobre odpredať možno. Všeobecne na to sa budeme usilovať, aby dnešné prílišné sprostredkovanie ktoré cieľom úžery medzi dorábateľa a konsumenta sa vodrelých zbytočných agentov všetko zdražuje, celkom vyšlo zo zvyku a dorábateľ s

konsumentom dľa možnosti do bezprostredného potyku prísť mohli. Ku tomuto rozumie sa okrem dobrdj vôle i isté vedomosti sú potrebné, týchto rozširovanie bude našou hlavnou úlohou. Tomuto primerane najbližšie zostavíme návod, jako sa majú divo rastúce liečivé zeleniny, semená a korene sbierať, čo starí a i deti s osohom môžu konať, pri zpeňažení týchto ale na pomoci budeme podujímateľom. Čo za toto ľud dostane, pomenovať môže sa náhodou najdeným peňazom

(Pokračovanie nasleduje.)

Shromaždenia Jednoty katolíckeho ľudu.

O neustálom vzáňaní sa Katolíckej Ludovej Jednoty svedčia shromaždenia najnovšie vydržiavané v nasledujúcich obciach :

Horné Višňové (Felsővisnyó, trenč. st.) V utvorujúcom shromaždení 20. januára vydržiavanom, o Jednote rečnili farár Alexander Frátrik a tajomník Ján Bartos. Do utvorenej Jednoty vstúpilo 68 členov.

Liethava (Zsolnalitva), **Svinná** (Litvaszinnye) a **Bánová** (Zsolnabánfalva, trenč. st.) Dňa 20. a 21. januára byly tu vydržiavané shromaždenia, v ktorých dlhé reči povedali farár Jozef Tvrđý a tajomník Ján Bartos. Za členov prihlásilo sa 128 veriacich.

Kysucké Nové Mesto (Kiszucaujhely, trenč. stol.) Za prítomnosti početných veriacich bolo tu vydržiavané shromaždenie 22. januára po poludní. Shromaždenie zahájil dekan-farár Štefan Kapallay a Jednotu vysvetľoval tajomník zo stredišťa Ján Bartos. Za členov prihlásilo sa 130 veriacich.

Poviná (Gerebes, trenč. st.) Utvorujúce shromaždenie vydržiavané 26. januára. Jednotu vysvetľovali kaplán Julius Rektory a tajomník zo stredišťa Ján Bartos. Za členov dalo sa zapísať 44 veriacich.

Ochodnica (Ösvényes, trenč. st.) Shromaždenie vydržiavané tu bolo 27. januára. O Jednote rečnili farár Karol Czivány a tajomník Ján Bartos. Ku jednote prihlásilo sa 80 členov.

Riečnica (Vesselény, trenč. st.) Dňa 17. januára vydržiavané tu bolo shromaždenie, na ktorom dlhšie reči povedali farár Vencel Bauer

a tajomník Ján Bartos. Ku Jednote prihlásilo sa 73 členov.

Zborov (Felsőzboró, trenč. stol.) V utvorujúcom shromaždení 29. januára vydržiavanom o Jednote rečnili kaplán Štefan Szöllösy a tajomník zo stredišťa Ján Bartos. Do utvorenej Jednoty vstúpilo 30 členov.

Krasno (Karásznó, trenč. st.) V utvorujúcom shromaždení 30. januára vydržiavanom rečnili kaplán Štefan Tzöllösy a tajomník Ján Bartos. Za členov zapísať sa dalo 32 veriacich.

Ošľadnica (Ócsad, trenč. st.) Za prítomnosti početných veriacich dňa 31. januára vydržiavané bolo shromaždenie, ktoré peknou rečou zahájil dekan-farár Štefan Krautmann. po čom o potrebe organizácii katolíkov rečnil tajomník Ján Bartos stak veľkým úspechom, že po jeho reči ku Jednote prihlásili sa hneď 102 členovia.

Trakovice (Karkóc, nitr. st.) Dňa 2. februára bolo tu vydržiavané shromaždenie, na ktorom Jednotu vysvetľovali duchovný Dr. Štefan Krajcsovics a tajomník Ján Bartos.

Jedon liberálsky kalendár.

Minulý týždeň doručila mi pošta jedon kalendár. Pozrem čo je zaň a kde ho komponovali, i vidím, že ho vydala prievidzská ľudová banka, a že jeho hlavným redaktorom je Imrich Schmidt, správca tej istej ľudovej (?) Banky.

Čo sa robí? Pán Schmidt píše slovenský kalendár? To je volačo zvláštneho. Veď pán Schmidt nevie dokonále po slovensky a nenie vstave jednu poriadnu slovenskú vetu bez chyby osnovať.

Už aj táto okolnosť bola mi nápadnou a šípil som, že pánu Schmidtovi a jeho banke slovenčina len za vábnika slúži, aby ňou kopu sedliakov prilákal do Banky. Vec počala ma zaujímať, išiel som teda do Prievidze, aby som sa od hodnoverych ľudí dozvedel, čo je to za banka, tá «naša ľudová», kto sú jej zakladatelia, aký obchod vedú, kto spravuje tú banku a ako účinkuje ona za ľud, keď na každej strane kalendára ohromnými literami vytlačené stojí, že banka p. Schmidta a jeho druhov preto bola utvorená, aby ľudu pomáhala, ľud bránila a prispela mu k jeho hmotnému zveladeniu.

Pri tomto mojom odhodlaní prišlo mi na um že v Prievidzi je jedna šparkassa, ktorá asi pol stoletia jestvuje a manipuluje veľké peniaze, predsa ale nevydáva reklam kalendáre, aby nimi ľud k sebe prilákala a s prázdnyimi, ba s nepravdivými sľubami mámila a bláznila. Správa prievidzskej šparkassy pozostáva z takých mužov, ktorí dostatočnú garanciu poskytujú stránkam, aby s úplnou dôverou chovali sa k tomuto svedomite vedenému ústavu peňažnému. Tí páni nemusia teda kalendáre vydávať a so zvučnými sľubami ľud mámiť a ústavu reklam robiť, lebo statočnosť tých pánov, akí sú Eugen Kiss, Ján Gramantik, Valent Schlosár, Eugen Sösska a ostatní, je zárukou, že tú šparkassu čisté ruky spravujú. A vie to aj obecnstvo, ktoré s tou šparkassou v obchodnom potyku stojí. Veď keď jedon peňažný ústav blízko pol stoletia jestvuje, keď jeho účty posial boly v najväčšom poriadku, tam neklesá dôvera stránok obchodných a tam nenie zapotreby kalendáre vydávať a nimi ľud mámiť.

Po šparkasse pripomenem prievidzskú gazdovskú banku, ktorú založili si prievidzskí a okolití remeselníci a gazdovia na veľmi solidnom základe. Štyri roky jestvuje táto banka bez kriku, bez zvučných reklámov a hľa po štyroch rokoch povýši svoju základnú istinu a obecnstvo na rvačku rozobere nové jej účastiny. Takáto je dôvera obecnstva ku gazdovskej banke ktorú v každom ohľade pochvalne spravujú naši známi, ba priatelia: Koloman Brestyenzsky, Tivadar Moser, Tomáš Luprich, Ludvik Wunder, Miško Hoits, Janko Zimányi. Behom štyroch rokov táto banka dosiahla takého úspechu, že len vkladov má million korún. Dosiahla to bez kriku, bez reklamu a bez kalendárov.

Teraz ale z blízka pohliadnime na prievidzskú ľudovú banku, ktorá s reklamom a s kalendárom chce nadobudnúť si dôveru obecnstva a robiť konkurenciu tým dvom peňažným ústavom, ktoré nikdy nemámily, nezavádzaly ľud a nevábily k sebe stránky.

Kto že utvoril prievidzskú ľudovú (?) banku? Heumann, Bienenstock, Rosenthal, Freiberg, Ringer, Skyčák atd. Kde je tu ľud? A že vraj ľud si založil banku Heumanncov, Gömöríkovcov... To neni pravda. Títo páni nikdy netvorili ľud a nikdy nepracovali zaň. Keď aj oby-

vatelia prievidzského okresu lepšie pozrú do očí tým pánom, zaraz uvidia a poznajú v nich krutých liberálov a riaditeľov volby Csillagovskej a volby Lojza Rudnayho. Áno, ako som sa v Prievidzi dozvedel, správcovia ľudovej (?) banky boli najtuhší korteši liberálnych kandidátov, ktorí len po zničení hlasov tristo ľudových voličov a po šliapaní občanskej slobody dostali sa k špinavým mandátom. Eugen Skyčák bol pomocníkom Čemnického pri Csillagiho volbe. Gömöri a Imrich Schmidt, redaktor kalendára prievidzskej ľudovej (opravde židovskej) banky pomáhali Csemezovi gniaviť a pozbavili práva ľudových voličov. A títo páni opovžujú sa nazývať priateľmi ľudu a získať kalendárom a reklamom dôveru toho ľudu, ktorý pri každej volbe šlahajú, stíhajú, prenasledujú a do krve urážajú.

Pýtam sa, kto by mal dôveru k týmto pánom, hoc sa oni ľuďom nazývajú a hoc oznamujú vo svojom kalendáre, že ich banka iba za ľud pracuje? Učastinári tejto ľudovej (?) banky sú zväčša židia. Gazdu a priemyselníka ledva najdeme medzi nimi.

Táto ľudová banka platí od účastin 5 percentov dividendy, kdežto stará šparkassa platí 14 percentov, hodnota jej akcií zo sto korún poskočila na 600, prievidzská gazdovská banka po štyroch rokoch dáva 7 percentov dividendy, hodnota jej akcií zo sto korún poskočila na 140 a to bez reklamu a bez kalendára. Pýtam sa, ku ktorému peňažnému ústavu má sa chovať obecnstvo s úplnou dôverou? Ku šparkasse a ku gazdovskej banke a či ku židovskej ktorá ľudovou sa nazýva?

Oznamuje židovská — a nie ľudová — banka, že ona posial 3000 jochov zeme parcelovala pre ľud. Aj to je zásluha? Kto mal osoh z toho parcelovania? Banka a nie tí gazdovia, ktorí parcelky veľmi draho zaplatili. Veď ale toto ani nebolo 3000 jochov, nuž ale aj to patrí k reklamom. Parcelovanie banke prinieslo pár tisíc korún čistého osohu. Keby aj tí roľníci, rovno od bývalého majiteľa boli kúpili tie parcelky, boli by zaiste hodne peňazí sgazdovali.

Neidem sa ďalej rozpisovať o prievidzskej ľudovej — či vlastne židovskej — banke, obecnstvo už aj z tohoto súdiť môže, čo je to za banka, ktorá kalendár a oznamy potrebuje k

tomu, aby ľud sebe naklonila, Spomenem len oznamy v tom kalendáre uverejnené. samí židáci oznamujú v ňom svoje obchody, z pomedzi kresťanov je tam iba Ján Fogelton. Mohol veru aj on vystať z tej kompanie, lebo ten oznam viac škodil ako osožil Fogeltonovi. My sme Fogeltona za kresťanského kupca držali a ako takého napomáhali.

Dopytoval som sa v Prievidzi, čo vlastne robila a robí tá ľudová(?) banka za ľud, keď toľko vypráva o sebe vo svojom kalendáre a keď za každým spomína ľud, za ktorý vraj žije a mre. Či hádam čistý svoj ošoh delí medzi chudobou? Či hádam stavá školy, špitále a sirotare?

Vysmiali ma v Prievidzi a to mi povedali: «Banku preto založili, aby z nej ošoh mali učastinári a správcovia. Na ľud ani jedon z nich nemyslí.»

Ešte aj to som sa dozvedel, že ten kalendár stál 3000 korún, zaplatili ho teda vkladatelia, lebo dostali o toľko menší interes. Škoda bolo von oblokom vyhodit tých 3000 korún. Lepšie by ich bol potreboval ľud, ktorý ten kalendár jednoducho spomína.

Po tomto obecenstvo nech samo súdi, čo je tá prievidzská ľudová banka a či je hodná dôvery ľudu? *Janko z okolia.*

Výsledok popisu ľudu.

V **Budapešti** skončili popis ľudu, dľa ktorého výsledku hlavné mesto má 881.601 obyvateľov. O výsledku popisu ľudu z vidieku prichodí vždy viac správ, z ktorých vysvitá, že vzrast obyvateľstva v poslednom desaťročí na mnohých miestach je nebárs potešiteľný.

Velmi zaujímavá je zpráva o vzraste obyvateľstva s hlavným mestom susediacej veľkej obce **Malej Pešti**. Obyvateľstvo tejto obce v posledných desať rokoch vzrástlo o 200 percentov, nakoľko Malá Pešť roku 1900. mala len 10.129 obyvateľov a teraz má 30.052 obyvateľov. Toto je dôkazom toho, že obyvateľstvo hlavného mesta pre drahotu bytov vysťahuje sa do susedných obcí.

Liptovský sv. Mikuláš má 3800, **Ružomberok** 12.400, **Nemecká Lupča** 2200, **Vážec** 2600, **Vrbica** 2624, **Hybby** 2111, **Štrba** 1728 obyva-

teľov. Výsledok popisu ľudu, nasledkom veľkého počtu vysťahovalcov v stolici liptovskej není uspokojujúci.

V stolici spišskej **Kežmarok** má 6500 obyvateľov. Vzrast činí tu 856 duší. **Švedlér** má 1857 obyvateľov. Vzrast činí 149 duší. **Szomolnok** má 2337 obyvateľov. Tu je teraz o 218 duší menej ako bolo r. 1900.

Mesto **Zvolen** dľa výsledku popisu ľudu má 8755 obyvateľov. Roku 1900. mesto malo 7159 obyvateľov, vzrast teda činí 27 percentov.

Baňská Bystrica má 11.000 obyvateľov, pred 10 rokami mala 8671 obyvateľov. Vzrast činí teda 2319 duší.

Mesto **Csongrád** má 26.251 obyvateľov. Vzrast obyvateľstva napriek tomu, že je mnoho čeladných otcov v Amerike, činí 3642 duší.

Kremnica má 4691 obyvateľov. Roku 1900 mesto malo 4306 obyvateľov a tak vzrast ľudu za posledných 10 rokov činí 385 duší, čo zodpovedá 4 percentom.

Ungvár mimo vojska má 15.819 obyvateľov a s vojskom spolu mesto počítuje 17.018 duší, pred 10 rokami mesto bez vojska malo 13.523 a s vojskom 14.723 obyvateľov. Vzrast obyvateľstva činí 4 a pol percentov.

Brezno (Breznóbánya) má 4554 obyvateľov. Vzrast obyvateľstva od roku 1900. činí 661 duší.

Prešporok má 73.530 obyvateľov. Vzrast obyvateľstva od roku 1900. činí 11.973 duší. Krem toho ku vojenskej posádke patrí asi 5000 ľudí.

Ostrihom má 16.762 obyvateľov. Roku 1900. mesto malo 17 000 obyvateľov a tak počet obyvateľstva v poslednom desaťročí klesol o 238 duší.

Komárno má 19.078 obyvateľov. Vzrast ľudu od roku 1900. činí 2254 duší, čo však tomu treba pripísať, že obec Ujszőny pripojili ku Komárnu. Krem toho pripojili k mestu aj Pusztamonostor s 549 obyvateľmi. Vzrast ľudu v Komárne je teda minimálny.

Spišská Belá (Szepesbela) má 2888 obyvateľov. Vzrast v poslednom desaťročí činí 226 duší.

Spišské Podhradie (Szepesváralja) má 3090 obyvateľov. Vzrast ľudu v posledných 10 rokoch činí 66 duší.

V **Spišských Vlaškách** (Szepesolaszi) počet obyvateľstva klesol o 259 duší, teraz je tam len 2407 obyvateľov, roku 1900, ale bolo 2666 obyvateľov.

Balassagyarmat má nateraz 10.360 obyvateľov. Vzrast ľudu v poslednom desaťročí činí 9 percentov.

Krupina v Hontianskej roku 1900. mala 3963 obyvateľov, teraz má 4339 obyvateľov, tak tedy počet obyvateľstva vzrástol o 376 duší.

Mesto **Nitra** má 16.612 obyvateľov. Vzrast obyvateľstva v poslednom desaťročí činí asi 1000 duší

Veľké Topolčany (Nagytopolcsány) majú 6683 obyvateľov. Vzrast obyvateľstva za posledných 10 rokov činí tam 1783 duší, čo zodpovedá 35 percentom.

Krestania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!!

Kostol na Hore Levočskej sa stavajúci.

Ctitelia Marianskí, zvlášte ale tí veriaci pútnici, ktorí z roka na rok v deň Navštívenia Panny Marie na Horu levočskú putujú, aby tam matke Božej detinskú úctu a česť preukázali a skrze jej mocnú prímluvu vyprosili si milosť od Pána Boha a účastnými stali sa plnomocných odpustkov, tí všetci túžia a žiadajú aby chrám, ktorý už od rokov stavajú na hore levočskej, čím skorej vyhotovený a cieľu svojmu oddaný byť mohol.

Drahí bratia v Kristu! Myslím, že mi za zlé neveznete, keď vás o budovaní chrámu tohoto marianského v krátkosti upovedomím. Čo sa na menovanom chráme marianskom minulého leta skončiť mohlo, to sa skutočne skončilo. Väza, na ktorú v deň veľkého odpustu položili sme slávnostne posvätený kríž, je hotová, a medou pokrytá, iné čiastky chrámu, zvlášte zabezpečenie proti neresťam nastaej zimy sú tiež do poriadku privedené.

Včul ale, keď už zima s neprijemnými jej sudruhmi asnáď nás čoskoro opustí, jedine tá

veľká starosť nás trápi, či s nastávajúcou jarou v stavaní chrámu Marianského na Hore levočskej budeme môcť pokračovať, aby aspoň tak ďaleko vyhotovený bol, že by v čas odpustu odbavovať sa mohly v ňom slávnostné služby božie.

To sú tie vážne otázky, ktoré nás včul zaujímajú a naše srdce starosťami naplňujú.

Veľmi mnoho ešte je potrebné, aby vrúcna žiadosť a túžba naša sa vyplnila. Sklepenia, vakovanie z nútra i z vonka, dlážka kostola, dvere, schody, vnútorná ozdoba, oltáry, chor, organ, lavice, zvony na väzi atď., to sú veľké úlohy, ktoré na nás čakajúce a ktoré spojené sú s veľkými výdavkami.

Dosavád len s dlhami musíme bojovať, bo aby chyby, ktoré povstaly pri zvalení sa väže a jednej čiastky múrov kostola dôkladne napravené boly, nastaly nové veľké výdavky a ponevác milodary a obeť na chrám Marianský v posledných časoch len zriedka prichodily, neboli sme vstave ani dlhy vyplatíť, tým menej sme mali trovy ku pokračovaniu budovy kostola potrebné.

Jediná zornička úfnosti, ktorá v ťažkých starosťach našich milostive nás ožiaruje a srdce naše nádejou a potešením naplňuje, je pevná dôvera ku našim drahým veriacim a ctiteľom Marianským, ponevác sme presvedčení o tom, že ten krásny chrám, na ktorý milí bratia a veriaci naši už toľké tisíce ste obetovali, nezanecháte v polovici, ale otvoríte štedrú ruku a budete nás laskave podporovať, aby to, čo sme začali, s pomocou Pána Boha a prímluvou Matky Božej aj čím skôr šťastlivo dokončené byť mohlo.

Prosíme vrúcne čím väčšie obeť posielat, aby sme potrebný material ešte teraz na levočskú horu lacnej vyviezť dali, v nastávajúcu jar ale usilovne pracovať a kostol čím skorej úplne vyhotoviť mohli.

So srdečným pozdravom, v Levoči, váš po-
vďačný a oddaný priateľ

Celestin Kompányik
opát-farár levočský.

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Krestan»-a!**

POLITICKE CHYRY.

Porada kresťanskej ľudovej strany snemovej

V pondelok 6. februára kresťanská ľudová strana snemová vo vlastnom kruhu držala poradu, ktorej predsedal skutočný vnútorný tajný radca gróf Aladár Zichy a na ktorej súčasťníci sa všetci krajinskí vyslancovia strany a početní vonkajší členovia. Predmetom porady boli vnútorné záležitosti a politické rozpoloženie. Za vonkajších členov prijatí boli: dr. Koloman Boriczky, pravotár (Baja), Alois Paulics organista učiteľ (Barany-löcs), Adam Zachar (Selmebánya), Ján Jejsí (Mellek), Štefan Kovács (Ipolyvirk).

Vyznačenie Leo Lánczyho.

Leo Lánczy, ktorého dobre poznajú i na horných stranách Uhorska, zvlášte vo volebnom okrese čacanskom, ktorý nekdý zastupoval v krajinskom sneme. vyznačený je krížom radu Franca Jozefa. Lánczy uchádzal sa síce o to, aby ho vymenovali za skutočného vnútorného tajného radcu, toto ale nepošťastilo sa previesť ani všemohúcemu Hédervárymu a Leo Lánczy ako hlavný stĺp liberálnej pracovnej strany musí sa uspokojiť s krlžom radu Franca Jozefa.

Ablegátska voľba v Lučenci.

Doterajší krajinský vyslanec lučenského volebného okresu štátny sekretár ministerstva pravosudia Julius Rohonyi zriekol sa svojho lučenského mandátu a podržal si mandát nagybecskerekský. Následkom toho v Lučenci bude nová voľba. Kandidátom liberálnej strany je minister honvédstva Samuel Hazai, ktorý 15. t. m. povie v Lučenci svoju programnú reč. Budú teda zas dobré kšefty robiť židia lučenského okresu.

Zo snemovne.

Pojednávanie zákonného návrhu o spoločnej banke vo všeobecnosti blíži sa ku koncu. Pokračovanie a vystupovanie opozície Justhovskej zdá sa byť len komediou, ktorú títo liberáli prevádzali na útraty krajiny. Medzi veľkými stránkami politickými aj pri pojednávaní tejto otázky v záujme ľudu a krajiny vážne postupovala jedine kresťanská ľudová strana.

BESEDNICA.

Vo Viedni.

Napísal: Ján Horváth, kaplán vystrkovský.

Začuduješ sa zaiste, milý čitateľu, pokrútiš hlavou a povieš: «Co robil ten vystrkovský kaplán vo Viedni? Co on tam hľadal?»

Aby nad tým nemusel si dlho hlavu lámať, nuž ti ti to vyjadrím sám. Išiel som sa nemecky učiť. Lebo čím viacej rečí kto zná, je tým vzdelanejší. A nemecká reč mi veru veľmi chýbala. Tu vo Vystrkove mnohí švondrkujú po nemecky a ja bych nemal vedieť po nemecky? Mal by som na nich hľadať ako tela na nové vratá? Nie a storazy nie! Chcem vedieť trochu viacej jako «ja» a «nein». Či by aj moja hlava mala byť tvrdsia a silnejšia jako moja vôľa? Oh, to už veru nie. Je pravda, že som ja nikdy nemal veľkej chuti do tej nemčiny a preto v gymnáziume toto bolo moje najväššie trápenie. Raz ale stretnul som sa s jedným handrbulcom a ten ma tak zahaňbil, že odtedy som sa dal na pokanie a do usilovného učenia nemeckej reči.

Vychystaný teda na ďalekú cestu s handkufrikom a asi s desiat paklikami s «Bohom» som povedal mojmu milému Vystrkovu. Bolo mi veľmi ľúto, bo jeden mesiac je dosť dlhý čas a zatiaľ sa môže stať všeličo. Cez jeden celý mesiac som bol na vakáciach po nemecky dobre povedané na «lonte».

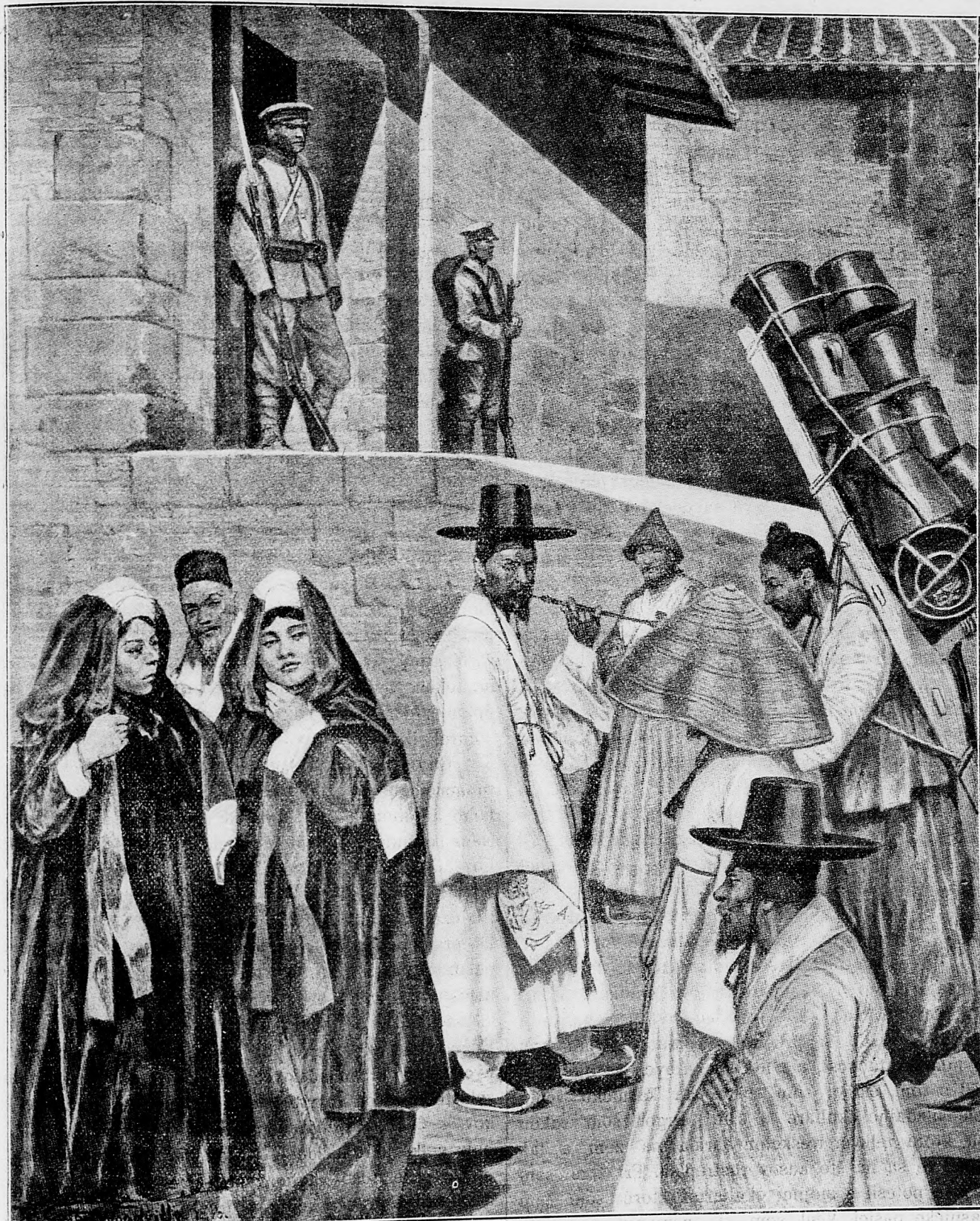
V Trenčine horko-ľazko tom sa vypratal s mojimi paklikami na viedeňský vlak a predsa som si v čakálni zabudol to najpotrebnejšie: jedno pečené kura. To som mal totižto zapakované, abych nezomrel od hladu na tej dlhej ceste. V Kostolnej som revidoval moje pakliky a kuriatko uletelo. Telegrafovať sa nevyplatí preň do Trenčína, veď už doista je spratané v nejakom hladnom žalúdku. Pomyslel som si, že čnosť učiním z potreby, nebudem jesť až po Prešporok. A predsavzatie som zmužile zadržal.

Čo ale veľ? Fajčenia som sa zriekol, nemohol som teda cigarku cumlať, cukrikov som si nedoniesol, čo teda robiť od dlhej chvíle? Predsa ale doniesol som si so sebou jedného kamaráda, knižku: «Posol b. Srdca Ježišovho». Čítal som preto z tejto knižočky, so mnou cestujúci ale boli zvedaví, čoho sa ja tam dočítam a preto som začal na hlas čítať a všetci počúvali s takou radosťou, že im ľazko padlo odlúčiť sa, keď nasledovala ich štácia. Naše kupé vyzeralo ako daké kassino. Čas preletel tak chytro, ako keby sa mi bolo kychlo v Prešporšku a nato ako by mi vo Viedni boli odpovedali «Helf Gott».

Skutočne sme dojachali do Viedne...

Teda tak vyzerá Viedeň? Mimo mňa ešte cestovali so mnou do Viedne aj takí, čo nevedeli ani slovička

ale, že kto sa opováži ináč rozprávať vo Viedni ako po nemecky, musí platiť pokutu. A kto by bol tam viac platil, ako ja! Keď som sa nemohol porozumeť s

Korejský panovnícky palác v Söulle.

po nemecky. Tito sa odporúčali do mojej ochrany, abyh ich vypomohol s mojou nemeckou vedomosťou. Pekne veru, keď som aj ja teraz sem len preto išiel do Viedne, abyh sa učil nemecky. Nastražil som ich

Nemcom, miešal som nemčinu s maďarčinou, slovenčinou s latinčinou, tak že keby viedenčania neboli tak fajnoví ľudia, boli by sa mohli od smiechu puknúť nad mojou nemeckou rečou.

Od železničnej stantce s mojím známym pánom dosť dlhú cestu sme ešte prekonali po elektrike. Tu sa len to zvláštneho prihodilo, že nová móda širákov u panien dokázala sa byť nepraktičnou. Jako? Tak, že dámy dľa najnovšej módy také širáky nosia, ako opálky. Tu ale jedna panička s jej novým širákom nijako sa nemohla vmestiť cez dvere elektrického vozňa. Čo mala inéko robiť, ako klobúk dolu vziať z hlavy a tak vojsť nuter. Tam ale zasek nastala veľká chyba. Dve dámy nemohly sedieť na jednej lavici, lebo s ich ohromnými širákami sa tak džugali, až konečne jedna popustila a uklonila na bok svoju hlavu a tak ju držala asi cez štvrt hodiny. Naším dámam je to ale nič znášať takéto nepríjemnosti, len nech ony môžu nasledovať novú módu: to im je hekuba, že mnohé v takejto opálke vyzerajú ako strašiak do maku.

Takto obdivujúc novú módu, ani by som nebol spozoroval, že sme už pri svojom ciele Mój vodca ma trmol za ruku a ja som sa bral dolu. Urobili sme ešte niekoľko krokov a už sme boli doma. Tam ma čakala dobrá večera, čo mi veru po takej dlhej ceste aj dobre padlo.

Včul ale čo mám súdiť o tých viedeňských Nemcoch? Jakéže im mám vystaviť svedectvo? Musím vyznať, že to najlepšie. Kto len raz bol vo Viedni, musí so mnou súhlasiť, že tak vzdelaných, fajnových, prívitých ľudí na ďaleko nenajde človek, ako vo Viedni. Nakoľko si oni vedia vážiť hosťa, to som ja mnohorozy zkusil. Keby bolo možno bývalo, tí páni, kde som sa zdržiaval, boli by mi zniesli aj hviezdy z oblohy nebeskej. Ich starostlivosť len na to bola obrátená, aby sa cudzinec u nich čím znamenitejšie cítil. Volakedy aj ja, jako i iní som hovorieval: «Hej, huncut a német hogy a fene enné meg». Včul to ale odvolávam. A keď aj Nemeč huncút je v rozume, nedaj sa oklamat. Ja aspoň nič zlého nemôžem na nich dopustiť.

Ako som si dobre zavečeral, čakala ma mäká postel a keď by aj nebola bývala vyložená perinami, bol bych sa aj na kameni vyspal. Hovorievala sa, že čo sa nám sníva na tom mieste, kde spíme najsamprv, to sa musí aj vyplniť. Ja som mal veru nepríjemný sen. Snivalo sa mi, že som ztratil moje okuliare a v žiadnom sklepe nemohol som dostať nové okuliare. Preto som ich hľadal všade, kde som len myslel že ich najdem. Konečne som sa prebudil a zaradoval som sa, že to není skutočnosť, ale len sen. Abych sa ale presvedčil o tom, čiahol som rukou na kasničku vedľa postele, hladajúc okuliare a bác! Drgol som rukou lampu, ktorá veľkým treskotom hrkla na zem a tak šťastlive, že sa na sto kusov roztrepala. Pri tom som sa predsa potešil s mojimi okuliarmi, ktoré som tam na kasničke našiel. Včul som si spomenul na piate prikázanie: «nezabiješ», ale už bolo neskoro.

(Pokračovanie nasleduje.)

CHYRNIK.

Jeho veličenstvo kráľ v Budapešti. Jeho veličenstvo kráľ vo stredu 8. februára popoludní o 1. hodino odcestoval z Viedne a o 5. hodine prišiel do Budapešti na západné nádražie. Osobitý dvorný vlak od rakúskej hranice viedol predseda-správca štátnych železníc ministerský radca Ján Marx. Na nádraží na žiadost jeho veličenstva úradného vitania nebolo. Na západnom nádraží hlavný mešťanosta Koloman Fülepp, hlavný kapitán Desider Boda a náčelník západného nádražia Rudolf Daróczy privítali jeho veličenstvo.

Nešťastie baróna Jósiku. Z Košíc sdeľuju, že minulý týždeň v piatok popoludní biskupského dvorného kaplána baróna Juliusa Jósiku každý piatok zvykol cestovať z Košíc do obce Legenyemihályi, aby chovancov tamojšieho kláštora ospovedal. V piatok zaspal na vlaku, a len vtedy sa zobudil, keď sa vlak už pohol zo stanice. Mladý kňaz rýchle otvoril dvere železničného vozňa a skočil z jachajúceho vlaku, medzičím sa mu reverenda zachytila na schody vozňa a stihla ho pod kolesá. Celý vlak prešiel cez neho. Jeden cestovateľ ktorý cez oblok videl hrúzyplné nešťastie, potrhoľ hamovku, vlak zastal a nešťastného kaplána celkom dokaličeného zdvihli z dráhy, ale o niekoľko okamžení zomrel. Barón Julius Jósika mal 33 rokov.

Chýry z biskupstva košického. Filip *Brull*, sudca tunajšieho kráľovského súdu, zaslužený notár katolíckeho autonómieho kruhu a predseda spolku sv. Imricha, minulé dni zomrel na porazenie srdca. Pochoval ho sám osvietený pán biskup dr. August *Fischer-Colbrie*, znakom úprimnej úcty, akou choval sa ku veľkzasluženému zomrelému. — Dr. Melchior Takács, praelát praemonštratských kňazov, odcestoval do Budapešti, kde účasť bral v III. valnom shromaždení gymnazialných profesorov. Ku III. valnému shromaždeniu katolíckych profesorov odcestoval do Budapešti aj dr. Engelbert Mázy benediktín a hlavný direktor gymnazialných škôl okresu košického a kongress tento zahájil zvláštnou rečou o náboženskej a mravnej výchove žiakov. — *Sátorajaujhey*: Minulé dni vydržiavané tu bolo veľké shromaždenie Katolíckej ľudovej Jednoty, z ktorej príležitosti Štefan Bessenyei, tunajší opátfarár a miestny správca Jednoty držal pekňú prednášku, v ktorej povzbudzoval prítomných, aby sa prihlásili ku Jednote, čo hneď aj nasledovali početní a dali sa za členov zapísať. — *Jászóujfalu*: Na tunajšiu zhorenú katolícku školu, titulárny kanonik, vicedekan a farár v Jablonke Štefan Pironesák veľkodušne daroval 12 kor. 40 hal.

Kresťania kupujte len u kresťanov!

Chýry zo Šáriša. *Prešov:* Osvietený pán biskup grécko-katolícky dr. Ján Vályi, na tunajšom kráľ. katolíckom gymnáziu, pre žiakov grécko-katolíckych za katechetu vymenoval Mikuláša Petrík, profesora grécko-katolíckej praeparandie. — Tunajší katolícky kruh Rákócziho zariadil pekný muzikálny večierok, za ktorej príležitosti hlboko poučnú prednášku držal dr. Mikuláš Rusznyák, profesor grécko-katolíckeho bohoslovnia. — Minister výučby, elementárnej školy anglických mnišiek k zaopatreniu školského náradia resolvoval 200 kor. — Jozef Janicsek profesor tunajšieho katolíckeho gymnázia vymenovaný je do krajinského výboru umeleckých záležitostí. — *Kolossó:* Vručna žiadosť tunajších veriacich vyplnila sa konečne minulý týždeň. bo Franc Dávid krajinský organizátor kresťanských spolkov založil im potravný spolok. Z tejto príležitosti Jozef Vasskó vicedekan a farár zo Zborova, ktorý veľké zásluhy má o založenie tohoto spolku oduševňujúcu reč držal ku prítomným a povzbudzoval ich aby vstúpili do Jednoty Katolíckeho Eudu. Následkom toho aj hneď za členov dalo sa zapísať 58 gazdov.

Zpäť poslaní vysťahovalci. Ondrej Kaiser, roľník z obce Szaniszló (stol. satmárska), prostriedkom decembra predajúc všetky svoje pohnutelnosti, s manželkou a so štyrmi dieťkami odcestoval do Fiume, aby sa vysťahoval do Ameriky. Vysťahovalecká kancelária 45-ročného Kaisera a jeho rodinu uznala za zdravých, a aj písma našla im v poriadku, načo Kaiserovi 17. decembra na lodi «Carmania» odcestovali do New-Yorku. Na ostrove Ellis-Island Kaisera bez všetkého preskúmania vyhlásili za slabého ku tomu, aby udržal svoju rodinu. Z Trentonu do New-Yorku telegraficky zavolaná dcéra Kaisera a jeho švagor chceli za Kaisera prevziať všetku zodpovednosť a chceli deponovať 500 dollárov. Kommissia napriek tomu vyslovila, že sa Kaiser so svojou rodinou musí vrátiť domov a za ten čas, kým sa parolod «Carmania» 7. januára späť pohla do Fiume, Kaiser so svojou rodinou živoril v nečistote na lúžku plnom hmyzu a na zkazenej a zhnitej potrave, Potom bez toho, že by boli vyčkali vybavenie jeho appelláty, ktorú proti svojmu späťposlaniu zadal vo Washingtonu, poslali ho aj s rodinou späť do Fiume. Kaiser, ktorý na tejto ceste strovil 1600 korún, vec oznámil vysťahovaleckému kommissárovi Zoltánovi Jekelfalussyemu a vysťahovaleckému referentovi Valérovi Hegedüsovi.

Sol, ktorú roku 1909. v Galicii vykopali, hodná bola 17 millionov korún. Vo všetkých baňach Galicie pracovalo 3000 robotníkov.

Psie mäso v Nemecku. V Nemecku vždy viac a viac býva obľúbené psie mäso. Minulého roku zabili k jedeniu 6990 psov. Dobré chutnanie.

Katolícka cirkev roku 1911. Katolícka cirkev dľa najnovších zpráv má 50 kardinálov, 13 patriarchov, 297 arcibiskupov a 1257 biskupov. Katolíkov je na celej zemi 485 millionov 912 tisíc 838, z tých býva v Europe 182 millionov asíce 177.385.844 rímsko kat. a

5,051.678 grécko katolíkov. V Asii je 5,422.841 katolíkov, V Afrike 2,681.740, v Amerike 86,996.513 a v Austrálii 8,374.422 katolíkov.

HOSPODÁRSTVO.

O pyskovej a paprčkovej chorobe.

Pysková a paprčková choroba alebo ináč kulhavka a slintavka je plusgierovitým výsúpom spojená nemoc dvojkopytných, viacpaprčných zvierat (rožného statku, oviec, kôz a ošípaných). Mimo týchto môže sa chytiť aj človeka a mäsožravcov. Jednokopytníci (kone, osly, mulice) na túto nemoc ochorejú len vo veľmi výnimočných pádoch; oproti tomu ale ochorenie ľudí už není také zriedkavé a malé dietky už aj zomrely na túto nemoc.

Chorobu túto zapríčiňuje taký drobulinký mikro-organizmus, že ho s dnešným zväčšujúcim sklom ani vidieť nemožno, a jeho meno ani dnes ešte není známé a má vlastnosti zčiasťky také ako bakterie. Jeho vzdorujúca schopnosť je veľmi nepatrná, v zime a v teplote za veľmi krátky čas zhyne.

Choroba je nesmierne nákazlivá, taká asi ako osýpky u detí. Choroba zvykla sa rozširovať riadne od východu na západ a v istých obdobiach (10—12 rokov) rozšíri sa po celej Europe. Posledne roku 1892. bola v Uhorsku veľmi rozšírená.

Je takmer bezpochybné, že aj teraz privliekli chorobu túto do Uhorska, čo sa môže stať nielen so živými zvermi, ale aj so senom a slamou, handrami a surovými čiastkami zabitých zvierat.

Pričina choroby u všetkých paprčkových zveroch je jedna a tá istá.

Charakteristickým príznakom choroby sú na slinovej blane zjavujúce sa plusgiere, ktoré su také veľké, ako hrach, lieskovec alebo orech. Tieto plusgiere sú naplnené mutným výkalom, pozdejšie sa puknú a na ich miestach ostane hluza s roztrhanými krajami. Plusgiere sa zjavia ešte aj na rozkaloch medzi paprčkami na jazyku a na vemene. U ošípaných na rypáku a na rozkaloch medzi paprčkami.

Bacil choroby je aj vo výkale plusgierov, v slyne, v hľuzach, v mlieku a v hnoji. Jestli sa s výkalom plusgierov, so slynou a s hnojom chorého zvierata človek styka, jestli sa ich totižto dotkne rukou, svojim odevom alebo ak stúpi na ne, tak zapríčiňovateľa choroby už vzal na seba a takýmto spôsobom môže ho zavliecť na ďaleké vidieky. Práve tak aj s nakazeným krmom.

Priebeh choroby je vo všeobecnosti ľavý, trvá

asi za 14—21 dní a zvierat len zriedka zdochne na túto nemoc.

Že ale predsa zapríčiniť toľkú škodu, to je odtiaľ, že zvierat schudne, lebo hľuzy, ktoré ostanú po puknutí sa plusgierov, zvierat zapríčínajú veľké boľasti a preto najlepšie je chorému zvierat dávať mäkkú potravu, ku príkladu pomyje s otrubami, na drobno posekanú repu a slad.

Škoda môže povstať aj tak, že ochorejú dierky v ceckoch kravy a takto, keď sa choroba vylieči, dierky sa srastú a ceciky, ako sa hovorí, ohluchnú.

V ťažších pádoch choroby prežívavé zvieratá môžu aj zdochnúť.

Keď zvierat raz chorobu vystojí, potom za 4—6—8 rokov neonemocnie na ňu.

Proti pyskovej a paprčkovej chorobe najistejšie sa možno brániť tak, keď sa prekaziť jej dovlečenie už či pašovaním alebo inakším spôsobom.

Zo stanoviska obrany proti chorobe dôležité by bolo predbežné štepenie zvierat, ktoré sa dokázalo zodpovedným. Štepením možno docieľiť to, že zaštepené zvierat za taký čas bude vstave vzdorovať nemoci, ako keby prirodzeným spôsobom bolo prestalo chorobu.

Ku štepeniu potrebnú látku vzhľadom na všeobecný záujem by štát mal dávať zdarma. Odborné kruhy na príslušnom mieste toto už aj prosily a je nádej, že sa to v blízkej budúcnosti aj stane.

Ako miestna obrana proti chorobe najdôležitejšie je aby na zdravotníctvo zvierat pofahujúce nariadenia boli prísne zadržané a aby gazda chorobu naskutku oznámil vrchnosti.

S chorobou statku spojeným škodám vo veľkej miere možno predísť tým, jestli v jednej maštali držané a nakoľko ešte zdravé zvieratá umelým spôsobom nakazíme chorobou. Toto sa tak môže previesť, že do papule chorého zvierat zamočíme jednu handru a tou potom natrem papulu zdravého zvieratá.

Jestli takto budeme pokračovať, tak choroba zvierat bude o veľa ľahšia a sa aj rýchlejšie vylieči. Zvierat, ktoré sme nakazili chorobou, vylieči sa za 6—8 dní, kdežto prirodzeným spôsobom nakazené a ochorené zvierat vylieči sa len za 14—21 dní. Poznávame, že druhostupňová vrchnosť, viceispán má právo takéto umelé nakazenie zvierat nariadiť.

Keď je zvierat choré na paprčky, nech je pôda, na ktorej stojí a stelivo vždy čerstvé a suché. Aby sme toto dosiahli, cez deň aj viackrát máme postielat. Mimo tohoto liekmi, ktoré predpíše zavolaný zverolekár, treba rozkaľ medzi paprčkami zvieratá vymývať.

Keď je vemené zvieratá choré, tak ho cez deň viackrát treba do kvapky vydojiť a chorú čiastku treba namastiť 2 percentovou cinkovou masťou.

DOPISY.

Bakabánya (Hont. stol.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto dopisu v našom «Kreštane».

V 12. čísle noviniek «Stráž na Sione» pukanský ev. pán farár Martin Bujna zaoberá sa i s našim tunajším katolíckym kruhom, taktiež aj s kat. pánom farárom Augustinom Petrášekom a ho tak nespravodlivo posudzuje že bárs sme my na takéto jeho nápady už privyknutí a sme to vždy bez všetkej odpovede nechali, predsa takúto nepravdu takto verejne a smelo môže človek tvrdiť len vtedy, keď sa už nazdá, že tí, o ktorých nepravdu tvrdí, sú tak hlúpi, že v poznaní pravdy už cele oslepli.

Píše totižto, že páe tarár Petrášek z katolíckeho kruhu — je jeho predsedom — všetky slovenské časopisy dal povyhadzovať.

Proti tomuto tvrdeniu skutočnosť je nasledovná: Do katolíckeho kruhu chodia všetky katolícke slovenské taktiež i všetky nekatolícke, ale len vo vlastneckom duchu písané noviny.

Do katolíckeho kruhu za kratší čas chodily aj «Lud. Noviny» aj «Slov. Týžd.». Keď ale údovia smer týchto novín poznali, jednomyselne hovorili, že tieto noviny viac nepredplatia; to je pravda, že na návrh p. farára Petráška jednohlasne vypovedali a z kruhu menované časopisy vytvorili.

Ďalej píše pán farár Bujna, že ako on — to jest pán farár Petrášek — účinkuje k blahu a dobru svojho ludu, keď za kratke — vraj tri roky doviedol tak rozdráždiť navzájom katolícky a evenjelický lud, ako toho vraj nikdy nebolo slychať.

Na toto len toľko poznamenávame, že pán farár Petrášek behom jeho trojročného tunajšieho účinkovania za jeho charakternosť si už získal toľko uznania, že na celom num známom vidieku všetci poriadne smýšľajúci ludia bez rozdielu náboženstva — ešte aj židia — ho v najväčšej úctivosti majú. Či aj pán farár Bujna sa môže — bárs je aj 60-ročný — tiež s týmto chváliť? Na toto nech odpovie on sám. Aspoň obsah *Ebenecer*-u, o ktorom pán farár Bujna už snád zabudol, s pukanským bývalým kat farárom Hradilom tak veľmi vyzdvihnuté «srdečné» priateľstvo nedokazuje.

A na to rozdráždenie kat. a ev. ludu, akého vraj

Dobré chutnanie!

Zdravý žalúdok si zachováme, netrápia nás tlačené, boľenie žalúdka odkedy potrebujeme Feller rebarbara Elsa-pilulky k prehnariu. Všetci to hovoria, čo ich raz upotrebili. Oprobujte to aj vy, bo tieto pilulky riadia stolicu a napomáhajú trávenie. 6 škatulek franko 4 koruny. Lekárnik Feller Štubica, Kostolná-ulica číslo 18. (Záhrebská stol.)

predtým nikdy nebolo, ktoré tiež p. farárovi Petráškovi pripisuje, poznamenávame len toľko:

Tunajší katolícky ľud je jednotný, vlastenecký a so všetkými tými evanjelikmi, ktorí čítajú vlastenecké spisy, v priateľstve spolu nažíva, teda vie sa starať aj s nekatolikmi; naproti tomu tí, ktorí čítajú ev. pánom farárom tak obľúbené a odporúčané krajné časopisy, nielen že prenasledujú katolíkov, ale i vlastenecky smýšľajúcich evanjelikov. Aj z tejto pravdy ľahko posúdiť pôvod rozdráždenia tunajších naboženstvi a národností.

Ačpráve by sme takto mohli z punkta na punkt vyvrátiť pána Bujnovce tvrdenia, ale to držíme za zbytočné, ba zrovna za nehodné, lebo komu len cieľ je pred očami, prostriedky ale nie a keď to urobí učený, teda rozumný človek, obzvlášte kňaz, tam sme na číste, že sa presvedčovanie nepodarí a preto ako dosiaľ nikdy, tak snáď už aj nabudúce na jeho nápady odpovedať nebudeme. Len ešte na jedno ho upozorňujeme! Nech nezametá pred druhého dvermi, lebo bárs je už v pokročilom veku, má telko smeti pred svojimi dvermi — ktoré. zdá sa, že sa mu len množia — že mu je aj život už snáď krátky na odmetenie týchže.

V mene a z poverenia jednohlasného výborového uzavretia pukanského katolíckeho čítacieho kruhu:

V Pukanci, dňa 22. januára 1911,

Michal Szabó, Ján Pefficz.

* * *

Od Rudného.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vysokostený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto dopisu v našom «Kresfane».

Čo je hoden taký katolík, ktorý napáda a v posmech má naše pohyby, organizácie, družstvá, spolky a noviny? Je-li to katolík? Takýmto panom katolíkom je i ten národniar, ktorý takto píše o našom Kresfanovi: «Slováci, jestli do domu svojho donášate miesto našich (rozumej národnianskych) novin niportského «Kresfana», to nosíte pálenku do domu a zneuctujete príbytok svoj.»

Kotko žlče a zloby potreboval ten národniar k tomu, aby túto, ozaj freimaurerskú lož a oškľivosť napísal?

Po písme poznáš človeka. Áno, poznáme ho, márne sa prisahá a márne vykrúca oči, že je tuhým katolíkom. Nenie! To neni katolík.

Teda «Kresfana čítať toľko je, ako pálenku piť. «Kresfana» trpeť v dome slovenskom nenie iné ako zneuctivosť trpeť v príbytok, tvrdí pisateľ výsudaneho citátu.

Je-li to pravda? Povedzte vy katolícki Slováci, ktorí «Kresfana» od rokov čítate. Povedzte, píše-li «Kresfan» volačo takého, čo je proti cirkvi namierené, alebo čo by rozbroj zapríčinilo medzi katolíckymi rodinami? A vidíte, ten národniansky ničomník v jeho nešerednej vzteklosti nad tým, že vždy «Kresfana» čítate a nie jeho nekresfanské noviny — ktoré ináč tuho zapáchajú socialdemokraciou a slobodomyselníctvom — porovnáva «Kresfana» s páleným. Povedzte, aké svedomie má ten človeček? Bez príčiny ubližuje vám. akožto čitateľom «Kresfana» a tiež aj tým mužom, ktorí píšu «Kresfana». A keby si aspoň meno podpísal pod jeho planý a lhavý článok, aby sme mu do oči povedať mohli: Pánko, opláň si, lebo urážaš katolíkov! On ale skrýva sa, ako čo by vedel, že nespokojné svedomie nesnese svetlo božie.

«Kresfana» vyháňa ten páno z domov slovenských a natíska do nich svoje noviny, ktoré — ako on povedá — svätí a veľkí mužovia píšu (!!!)

Toto je hlúpa samochvála. Slovenskí katolíci dobre poznajú tie noviny, aj sa ich vystríhajú.

Tieto noviny majú čítať Slováci? Tie mali by k ozdobe slúžiť domom slovenským? Nie! Noviny, ktoré na cti utrhávajú, ktoré organizáciu katolíkov v posmech uvádzajú a ktoré istí ľudia s tým cieľom píšu a vydávajú, aby od Slovákov vydrančali štyri korunky, hovorím takéto noviny nesmie ani jedon katolík čítať a v dome svojom trpeť, lebo ony otrávia dušu jeho a olúpia ho o vieru.

My katolícki slováci máme nášho «Kresfana». Čítajme a rozširujme bo usilovne. To bude najdôraznejšia naša odpoveď na urážlivé články národnianskych novin, keď každá katolícka rodina predplatí si «Kresfana».

S. K.

* * *

Zo Spiša.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Ctená Redakcia!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto dopisu v našom «Kresfane».

Nedávno dostal som veľmi pekný list od jedného statného relovského gazdu. Veľmi sa zaujíma o Spolok sv. Vojtechský. A tým pekný príklad dáva všetkým Magurčanom. Veru každý katolícky slovenský gazda mal

Kto žiada požičku?

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» Budapest, V., Géza-u. 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako veľkú požičku, preto aby bolo spomôženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korun dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarbach. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. Požičky sa dávajú do polovice hodnoty majetku. Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeď, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. Pri parcellovaní na pomoci je v každom ohlade. Ústav na jednoduchý list bárs komu ochotne odpovedá.

by vstúpil do toho vzdelávajúceho spolku. Nikdy neobanuje, kto to urobí.

Svoj list nasledovne končí: «Ostávam verný kresťanskej ľudovej strane. Nech žije milý Ježiš našu kresťanskú ľudovú stranu, aby sa z milosti božej rozšírila po všetkých stranách.»

S Bohom

Okresný vodca ľudovej strany.

***

Richvald (Kristályfalu Spiš.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Ráďte prosím tieto riadky uverejniť v našom milom «Kresťane».

Svet zaiste myslí, že sme s našim mládeneckým spolkom, ktorý sme si s pomocou božou pred dvoma rokmi založili, už celkom v poriadku. Žiaľbohu, ešte vždy nie. Stanovy toho spolku ministerstvo nám ešte nepotvrdilo. Teraz nám ich už druhý raz poslalo nazpät k opraveniu bez toho, že by nám bolo dalo na známosť, že ktorý bod máme vlastne premeniť či opraviť. Na papieri sa ustavične vyzývajú kňazi a učitelia, aby sa starali o vzdelávanie mládeže. A keď sa dakde najdu ľudia k vykonávaniu tej, veru nieraz s mnohými ťažkosťami a obetami spojenej práce, vrchnosti robia všeliaké prekážky, natoľko, že hneď odoberú chuť k založeniu takých veľmi potrebných a užitočných spolkov. Náš spolok by bol už mohol krásne účinkovať, keby nás ustavične nehatili. Ale napriek tomu neklesáme, lež znovu dáme sa do práce, kým nedojdeme ku cieľu.

Dňa 20. januára to jest v deň sv. Sebastina mali sme odpust. Veľmi peknú kázeň držal nám nižňolapšanský pán farár Franc Kompanyik o vytrvanlivosti v dobrom, s čím nám dodal novej duševnej sily ku ďalším kresťanským bojom.

S kresťanským pozdravom

Neohrozený bojovník kresťanský.

Rozmary a Žarty.

Zlá knižka. Istý farár vyzýval svojich farníkov aby mu priniesli k zničeniu všetky knižky, ktoré prevracajú hlavu i srdce.

Jedon poctivý občan držiak sa vyzvania, priniesol svoju knižku «daňovú».

*

Dobrá odpoveď. Rabín; Nü, prečo posthavia na dach kohúta a nie kuru:

Židek: Bo kheby kura na dachu zniesla vajíčko, to by sa rozbilo,

*

Zo školy. Pán farár o tom učil v škole, že sa nikdy nemáme haňbiť prežehnať sa, ani vtedy, keď by nás preto asnáď dakto vysmial.

Jedon chlapec prvej triedy, ktorý je ešte smelý a otvorený, keď to počuje, ozve sa a povie:

— Keď ma dakto vysmeje, vezmem palicu a ubijem ho.

*

Tiež potecha. Nemocný muž prišiel k jednému doktorovi a povedal:

— Pán doktor, ja by som pekne prosil, keby mi dačo predpísali, lebo ja myslím, že mám chybu na pľúcach.

Doktor vizitiroval ho a povedal:

— Mój milý, len idte spokojne domov, kým žijete, do toho času vám vydržia vaše pľúca.

*

Fajnový kunčaft. Ku hostinskému Borovnickému príbehne jeden chlapec, v ruke s jedným krčahom na pivo:

— Moja matka dá vás pekne prosíť, aby ste jej požičali jednu korunu.

Hostinský mu odovzá žiadanú korunu.

— A teraz — riekne chlapec — tu je knižka, ráčte mi do nej zapísať!

Hostinský aj to urobí a potom sa pýta:

— A chceš aj piva?

— Áno, ale to musím doniesť od hostinského Krémárika!

*

Radosť matky. Vidiecka žena, ktorá navštívila svojho syna, ktorý jako poručík v rezerve konal zbrannú cvičbu:

— Ani mi neuveríte, pán farár, aký obľúbený je môj syn: všetci vojaci ho pozdravujú.

*

Konkurenti. Otec, na návšteve v meste, v ktorom sa jeho syn učí šusterskému remeslu:

— Čo to bol za chlapca, ktorý kričal na teba? Bol to snáď tiež učeň tvojho majstra?

— Áno, tatko, on je mojim konkurentom v zauchách!

Spisy redakciou odporúčané.

Utešená knižočka 60 strán obsahujúca, ktorej nápis zneje: «Deň prvého prijímania a návod ku dobrej spovedi», vyšla z pera dra Jozefa Janda (Nyitrapereszlény). Cena 10 hal. Nadovšetko teraz pred Velkou Nocou, keď sa deti pripravujú ku sviatosťam pokania a oltárnej, odporúčame ju katechetom, učiteľom rodičom. Po dokonalom návode ku dobrej spovedi podáva pôvodca 20 utešených dejín a či udalosti, v ktorých jakoby prstom bolo ukazané požehnanie dobrého prijímania a kliatba svätokrádežného prijímania. Žiadne školské dieťa by nemalo byť bez tejto neoceniteľnej knižočky, ktorá je povolaná prekaziť nejednu svätokrádežnú spoveď a nehodné prijímanie. Úplnou dôraz-

nosťou a horúcou láskou ku dieťkam prosíme o rozšírenie tejto znamenitej knižočky.

Jozef Konik, podučiteľ.

Predbežný oznam. Každodenné sv. prijímanie následkom najnovšieho vysvetlenia sv. Otca šíri sa aj medzi slovenským ľudom v našej milej vlasti. Títo každodenne prijímajúci vo svojej horlivosti túžia po takej knižočke, v ktorej by našli na každý deň v mesiaci rozličné úvahy a modlitby k svätému prijímaniu prípravne a poďakovacie, aby sa božskému Spasiteľovi vždy s novou a čerstvou prípravou predstaviť mohli. Tieto žiadosti cheem vyhovieť, keď s povolením nakladateľstva Herderového vo Freiburgu a s porozumením pôvodcovým v krátkom čase vydám v slovenskej reči príručnú knižočku pod názvom: «Ozdoba duše k božskej hostine. Učenie o najsv. Sviatosti Oltárnej v modlitbách, ku častejšiemu prijímaniu». Napísal: Mária Meschler S. J. — Príhľasy príjem, až keď knižočka vyjde z tlače.

Detreköszentmiklós, dňa 1. febr. 1911.

Karol Lenkey, farar.

«Nábožné vzdychy ku sv. Jozefovi» rečennú modliacu knižku ešte vždy dostať za 2 korunu u dra Jozefa Janda v Nyitrapereszlény. Zvlášte v marci by sa mal z nej modliť každý horlivý čiteľ Pestúna Ježišovho.

Odkazy redakcie.

F. K. K. List sme nedostali. Poslané uverejní sa všetko.

B. H. N. Darmo sa do nás zadrápujete. Škodu z toho máte len vy.

E. V. S. Číslá riadne posielame.

Panujúce počasie príčinou je mnohokrát prechladnutia, na ktoré trpia deti a dospelí. Potí takýmto prechladnutiam odporúča sa upotrebovať «Herbabnyho vápenno-železný sirup». Osoznosť tohoto sirupu na prsá, už od desaťročia uznaná je skrze chýrnych profesorov a záleží zvlášte v prospešnom zostavení prae-parátu, ktorý nielen šľaim rozpúšťa, kašeľ tiší. chuť k jedeniu zvyšuje, lež následkom jeho zostavenia zo železa a ľahko rozpúšťajúcich sa, fosforečných vápených solí, prispieva ku tvoreniu kostí a čisteniu krvi. Herbabnyho železno-vápenný sirup obľubujú tak najútlej-

šie deti, ako dospelí. Výlučný dorabateľ: «Dr. Hellmann lekárne «Zur Barmherzigkeit», Wien, VII., Kaiserstrasse 73—75.

Obchodná týždenná zpráva.

V *Budapešti*, 5. februára.

Úradne značené ceny za 100 kilogrammov.

Pšenica tiská, nová	kor.	22:05—23:50
» stolnobelohradská, nová	«	22:35—23:30
» peštianska, nová	«	22:45—23:40
« banátska, nová	«	22:35—23:25
Raž prvotriedna	«	15:90—16:00
« druhotriedna	«	15:85—16:05
Jačmeň nový, prvotriedny	«	15:60—15:80
Ovos prvotriedny	«	17:50—17:80
« druhotriedny	«	17:10—17:40
Kukurica	«	10:90—11:15

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	18:10	17:60	17:00	16:50	16:00	15:30	14:60
		č.	7	7½	8		
K.			13:80	11:80	6:80		

Za 50 kilogrammov i s vrecom.

Strova:

Otruby drobné	kor.	8:70—8:80
« hrubé	«	8:90—9:40
Fazula veľká biela	«	20:00—21:00
Fazula strakavá	«	23:00—24:00
Šošovica čistá	«	25:00—36:00
Zemiaky (hornouhorské) biele	«	4:40—4:60
« « ružové	«	4:80—5:00
« « žlté	«	7:80—8:00
Proso	«	—
Datelinové sáme, červená datelina	kor.	152:00—158:00
« « lucerna	«	146:00—180:00
Mak	kor.	66:00—70:00
Hrach nelúpaný, čistý	«	27:00—28:00
« lúpaný	«	46:00—55:00

Za 100 kilogrammov.

Koloniálny tovar:

Cukor v klobúkoch	kor.	78:50—79:00
« kockový	«	80:50—81:00
Spiritus denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill	«	45:50—46:50

Herbabny podfosforokyslý

Vápenno-železný-sirup

od 41 rokov lekárnami preskúmaný a odporúčaný sirup na prsia. Roztápa šľaim, utiňuje kašeľ a podporuje chuť k jedeniu. Dvíha trávenie a chůvu a pôsobí nadovšetko k tvoreniu krvi a kostí zvlášte pri slabých defoch.

Cena jednej fľašky 2 K 50 h., poštou o 40 h. viacej za zaobálenie,

Pôvodný lon s touto ochrannou známkou

Výstražná a predpadávaním

Zákonom chránený

Porjodal

Jod-Sarsaparilla-Praeparát, čistí krv, podporuje znienu látky, tiší bolasti a krče, lieči zapáleniny. Všade kde potrebovať trda Jod-Sarsaparilla-Praeparáty účinkuje so zelostným uspechom. Cena 1 fľaško K 2:20, poštou o 40 h. viacej pre zaobálenie.

Wien, VII/I.

Kaiserstrasse 73—75.
Sklad vo všetkých väčších lekárňach.

Výlučný dorabateľ a hlavný zásielca dr. HELLMANNA lekárne „Zur Barmherzigkeit“
Hlavný sklad pre Uhorsko lekáreň *Josef Török* Budapest.

(Herbabnyho nástupca.)

BOROLIN slanovínov, lieh

Nedostížiteľný domáci

liek k vyliečeniu neduhov zapríčinených prechladnutím, ako su reuma, pakostnica, zapálenie svalov, žaby atd.

Cena:

Malá flaška . . . . . 2.— kor.
Veľká flaška . . . . . 2.50 »
Flaška na prábu . . . . . 1.20 »

Dorábajú Dr. R. Borovszky a K. Borovszky
Budapest, II., Margit-rakpart 47. K.
Všade k dostaniu.

Hroznú chybu

pácha, kto nebol obozretný a proti neduhom pakostnice, totižto proti lámke, pichaniu, lúpaniu, klaniu, proti boleniu v drieku a v kostiach, jedným slovom proti rheume atd. nie pôvodný **KRIEGNEROV**

REPARATOR

lež všeliaké iné padelania potreboval. — Zvlášte odporúčame preto každému na rheuma chorému a vôbec každému, čo následkom prechladnutia alebo prievanu na vyššodané choroby trpí, aby hneď potreboval pôvodný **KRIEGNEROV**

REPARATOR

ktorý dorába výlučne len

Kriegnerová lekáreň Budapest, Baross-u. 3.

Listy s objednaním treba tadaupraviť len na túto adresu. Malá flaška 1 koruna, veľká flaška 2 koruny. Poštou 5 malých flašiek franko 5 korún, alebo 6 veľkých flašiek 6 korún s poštovou dobierkou alebo pri voprednom zaslaní peňazi.

Tento vypočítaný prastarý liek lepší je, ako ktorýkoľvek slanovinový lieh, bo už po jednom potrení lieči a nielen utišuje, lež celkom zasta uje bolasti. — Pri kupe treba pozor dávať, aby miesto pôvodného lieku nemocný nekúpil bezcenne padelania.

Rušeň!

!!! S 18 prvými vyznačeniami !!!

Ludvik Kállai motor dielňa

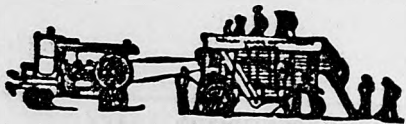
Budapest, VI., Gyár-utca 28. szám.

Odporúča najvzrelej Ludvika Kállai

elektrické benzinlokomobil stroje ku mlatbe

s dvojím vystrojením ku čisteniu.

!! Úplná záruka za viborné mlatenie !!

!!! Jedina novota !!!

!!! Najjednoduchší a najdokonalejší mlatobný stroj prítomnosti !!!

Bez strojnika ľahko k vedeniu bár ktorým gázdrom aj medzi domami slamou krytými.

Osobitná trieda pre stroje poľného hospodárstva ako:

parostroje, mlyny, rajtare, stroje k mlateniu a ku siatiu atd.

Ludvika Kállai ktoré sa v našej vlasti najlepšie podarili.

Cenník s obrazmi na žiadosť zdarma a franko.

Rušeň!

Lacné česke perie!

5 kilo nové tmavé drapané 9.60 K, lepšie 12 korún, Biele mäkké, jak páper 18 K, 24 K. Biele ako snah mäkké jak páper, drapané 30, 36, 42 K. — **Hotové postele.** Z červeného činovatu 1 dobre naplnená perina, alebo 1 zpodná perina 180 cm. dlhá 116 cm. široká K 10.—, 12.—, 15.—, 18.— 2 metre dlhá, 140 cm., široká K 18.—, 15.—, 18.—, 21.—. Poduška 90 cm. dlhá 58 cm. široká K 3.—, 3.50, 4.—, 99 cm. dlhá, 70 cm. široká K 4.50, a 5.50. Krom toho šotovujeme vo veľkosti dia vôle. Trojdielovú srstennú matrac na jednu postel K 27.— lepšej jakovosti K 38. Zasielky vyše 10 korún franko s poštovou dobierkou. Výmena a navrátenie dovoľuje sa pri náhrade porta. **Benedikt Sachsel, Lobes 135.** pri Pilsen (Čechy).

ZDARMA

na ukažku zasielam vzorky každému, kto o ne píše a síce **barchetu, flanelu, kanafasu, sefiru**

plátina všetkých satových látok (štofov) zimných i letných atď. všetko stále barevne najnovejšej módy a z dobrého materiálu, zasiela s poštovou dobierkou a nezodpovedný tovar prijme zpiatky česká kresťanská firma

JOSEF DAX

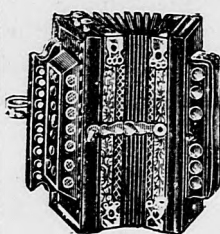
vlastná výroba rukodilného tovaru v Bystřim n/Metují (Čechy)

Partie pekných a veľkých zbytkov 40 m. za 20 K, špatnejší za 18 K. Objednávky od 20 K franco. Vzorky od zbytkov nezasielam.

Dobré harmoniky K 4.80

Žiadne trovy za clo. Odpredané viacej ako 100.000. Žiadne riziko

Zámena povolená alebo návrat peňazi.

Číslo 300³/₄ 10 tástiek, 2 registre 28 hlasov, veľkosť 24×12 cm. K 4.80
Číslo 65¹/₄ 10 tástiek 1 register 28 hlasov, veľkosť 30×15 cm. K 5.20
Číslo 305³/₄ 10 tástiek 2 registre 50 hlasov, veľkosť 24×12 cm. K 6.20
Číslo 663¹/₄ 10 tástiek 2 registre 50 hlasov, veľkosť 31×15 cm. K 8.—
Číslo 668¹/₂ 10 tástiek 2 registre 50 hlasov, veľkosť 28×16 cm. K 9.—
Školka k samončeniu na teže harmonike zdarma.
Zasiela s poštovou dobierkou c. a k. dvorný zásielca

HANNS KONRAD, Vývozný dom hudbných nástrojov
Brüx číslo 3242. (Čechy).

Hlavný cenník s 3000 vyobrazeniami na žiadosť posielam sa každému franko a zdarma.

Verte

že slanovinový lieh sily

kráľom je slanovinový lieh!

za 6 korún franko posielam 3 veľké alebo 6 stredných flašiek

„KOSMOS“—LABORATORIUM, Győr, Baross-ut.

Najlepší český prameň k objednaníu.

Lacné perie na postel!

1 kg. sivé dobré drapané 2 K, lepšie 2 koruny 40 hal.; prima polbiele 2 koruny 80 halierov; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg. veľmi fajne, ako snah biele, drapané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. papierie, sivé 8 K, 7 K.; biele fajnové 10 K.; naj-fajnejšie papierie z prs 12 K. — Pri oblednani 5 kg. franko. —

Hotové postele z hustej tkaniny červeného, modrého, bieleho 120 cm široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 60 cm široký, naplnený novým, sivým, veľmi trvácim mäkkým perím 16 K; polpapierie 20 K; papierie 24 K; jednočlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; podhlavky 3 K, 3 K 50 h., 4 K. Periny 200 cm dlhé 140 cm. široké 13 K, 14.70 K, 17.80 K, 21 K. **podhlavky** 90 cm. dlhé 70 cm. široké 4.50 K, 5 K, 5.20 K, 5.70 Spodné periny z pevného vrázkovaného grádlu 180 cm. dlhé, 116 cm. široké 12.80, 14.80 K. Vývoz s poštovou dobierkou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovoľené.

Za nezopovedné návrat peňazi obšírny cenník zdarma a franko.

S. Benisch v Deschenitz č. 826., (Čechy.)

Pri objednávkach na naše ohlasy,
prosíme odvolávať sa vždy na náš
časopis.